

Arbetsmarknadsutskottets betänkande

1978/79:37

med anledning av propositionen 1978/79:125 med förslag om tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1978/79

I betänkandet behandlas propositionen 1978/79:125 såvitt angår bilagan 5 (budgetdepartementet), punkten E 13. Statlig företagshälsovård, och bilagan 9 (arbetsmarknadsdepartementet). I anslutning till den sistnämnda bilagan tar utskottet upp två med anledning av propositionen väckta motioner, 1978/79:2614 av Gösta Andersson (c) och 1978/79:2615 av Bengt Fagerlund (s).

ÅTTONDE HUVUDTITELN

E. Diverse

1. E 13 Statlig företagshälsovård

Sedan riksdagen (AU 1978/79:30) beslutat om en ny organisation av den statliga företagshälsovården har förutsättningarna för de nyligen inrättade regionala hälsoråden ändrats. Avsikten var att kostnaderna för dessa råd skulle fördelas på de till rådets verksamhet anslutna myndigheterna. Med hänsyn till att en sådan kostnadsfördelning skulle innebära omfattande nya rutiner och då den gamla organisationen skall upphöra vid utgången av nästa budgetår föreslås i propositionen (s. 21–23) att kostnaderna för de regionala hälsoråden för innevarande och nästa budgetår slutligt skall belasta anslaget Statlig företagshälsovård. Anslagsbelastningen kommer att redovisas i ett senare sammanhang.

Utskottet har inte något att erinra mot vad som anförs i propositionen i denna del och hemställer

att riksdagen lägger till handlingarna vad som anförts i propositionen rörande bestridandet av kostnaderna för den statliga företagshälsovården under budgetåren 1978/79 och 1979/80.

TOLFTE HUVUDTITELN

A. Arbetsmarknadsdepartementet m. m.

A 2. Kommittéer m. m.

I propositionen (s. 39) anmäls att den utredningsverksamhet som bekostas från anslaget blivit väsentligt mer omfattande och kostnadskrävande än vad tidigare beräknats. Det gäller verksamheten inom sysselsättningsutredningen, nya organisationskommittén för skyddat arbete och nya organisations-

kommittén för yrkesinriktad rehabilitering. Anslagsposten Övrig utredningsverksamhet behöver därför förstärkas med 11 milj. kr.

Utskottet tillstyrker propositionens förslag och hemställer

att riksdagen till *Kommittéer m. m.* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1978/79 anvisar ett reservationsanslag av 11 000 000 kr.

B. Arbetsmarknad m. m.

3. B 1. Arbetsmarknadsservice

Propositionen

I propositionen (s. 39–42) begärs att riksdagen skall godkänna vad som förordats i fråga om försöksverksamhet med flyttningsbidrag i form av sökanderesa för personer i Finland som söker arbete i Sverige.

I propositionen föreslås att arbetssökande i Finland som vänder sig till arbetsförmedlingen i hemlandet och där erbjuds ett arbete i Sverige skall kunna beviljas ersättning för sökanderesa i form av resekostnadsersättning och traktamente för fram- och återresan från hemorten till den ort i Sverige där arbete kan erbjudas. Ersättning skall kunna utgå även för medföljande make eller motsvarande men ej för medföljande barn eller föräldrar, vilket är möjligt enligt vanliga regler. I övrigt skall i Sverige gällande regler tillämpas. Om vederbörande antar erbjudet arbete skall ytterligare flyttningsbidrag inte utgå. Ansökan om ersättning föreslås bli prövad av den svenska arbetsförmedling med vilken den finska arbetsförmedlingen förutsätts ha haft kontakt. Beslut om flyttningsbidrag skall meddelas före resan.

I propositionen förutsätts att de finska myndigheterna tillämpar motsvarande bestämmelser för person som vistas i Sverige och söker arbete i Finland.

Kostnaderna för den föreslagna försöksverksamheten beräknas rymmas inom ramen för förslagsanslaget B 1. Arbetsmarknadsservice, på vilket riksdagen tidigare för innevarande budgetår anvisat 768,7 milj. kr. varav 93,8 milj. kr. har beräknats för flyttningsbidrag.

Motion

I motionen 1978/79:2614 av Gösta Andersson (c) yrkas att riksdagen beslutar avslå propositionen 1978/79:125 i den del som avser försöksverksamhet med flyttningsbidrag i form av sökanderesor för personer i Finland som söker arbete i Sverige.

Med hänvisning till den gemensamma nordiska arbetsmarknaden anser motionären att en separat överenskommelse mellan Finland och Sverige kan ifrågasättas. Likaså anser motionären att det är tveksamt om man skall ytterligare uppmuntra invandringen från Finland. I motionen hänvisas

därvid särskilt till svårigheterna för handikappade att hävda sig på den svenska arbetsmarknaden. En ökad invandring av människor i de mest produktiva åldrarna gör situationen besvärligare för de svårplacerade.

Utskottet

För att få viss kontroll över arbetskraftsinvandringen från Finland till Sverige har man genom åren på olika sätt sökt kanalisera de arbetssökande genom arbetsförmedlingarna i de båda länderna. På detta sätt söker man motverka spontana resor av finska arbetssökande till Sverige. Erfarenheten visar nämligen att sådana resor ofta bara leder till fortsatt arbetslöshet, besväikelser och sociala problem.

Avsikten med förslaget i propositionen är att ge en ytterligare stimulans för de arbetssökande att vända sig till arbetsförmedlingen. Därmed får förmedlingen i Finland möjlighet att för de arbetssökande redovisa vad den inhemska arbetsmarknaden kan erbjuda. Förslaget har alltså inte till syfte att stimulera invandringen till Sverige utan avsikten är snarast den motsatta.

Det finns inte anledning att tillmäta det föreslagna försöket att få ett bättre grepp om arbetskraftsströmmarna mellan Finland och Sverige en alltför stor betydelse. Som ett sätt att förbättra situationen synes metoden emellertid vara väl värd att pröva. Erfarenheterna av försöket får sedan visa om det finns anledning att aktualisera en liknande ordning på allmän nordisk basis. Utskottet tillstyrker alltså propositionens förslag och avstyrker motionen.

Utskottet hemställer

att riksdagen med avslag på motionen 1978/79:2614 godkänner vad i propositionen förordats i fråga om försöksverksamhet med flyttningsbidrag i form av sökanderesa för personer i Finland som söker arbete i Sverige.

4. B 3. Sysselsättningsskapande åtgärder

Under denna anslagspunkt har riksdagen tidigare för innevarande budgetår anvisat reservationsanslag om sammanlagt 3 927,4 milj. kr. varav 1 792,4 milj. kr. på statsbudgeten och 2 135 milj. kr. på tilläggsbudget I.

Med stöd av finansfullmakten har regeringen den 1 mars i år ställt ytterligare 570 milj. kr. till AMS förfogande. Av beloppet avser 500 milj. kr. beredskapsarbeten, 15 milj. kr. detaljplaneringsbidrag och 55 milj. kr. vissa järnvägsarbeten avsedda att motverka de negativa effekterna av produktionsminskningen vid varven. I propositionen (s. 42–44) begärs nu att anslaget skall tillföras de 570 milj. kr. som regeringen tagit i anspråk med stöd av finansfullmakten.

Utskottet tillstyrker vad som föreslås i propositionen på denna punkt och hemställer

att riksdagen till *Sysselsättningsskapande åtgärder* på tilläggsbudget

III till statsbudgeten för budgetåret 1978/79 anvisar ett reservationsanslag av 570 000 000 kr.

5. B 13. Särskilt sysselsättningsbidrag till Billerud Uddeholm AB

Propositionen

I propositionen (s. 44–46) föreslås att riksdagen skall till Särskilt sysselsättningsbidrag till Billerud Uddeholm AB på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1978/79 anvisa ett reservationsanslag av 40 milj. kr.

Den 1 augusti 1978 genomfördes en fusion mellan Uddeholms AB och Billeruds AB. Uddeholm överlät därvid vissa skogsindustri- och kemirörelser till Billerud, som ändrade namn till Billerud Uddeholm AB. Uddeholmsbolaget hade i december 1977 beviljats ett statligt s. k. villkorslån om 600 milj. kr. (AU 1977/78:18). Med stöd av riksdagens bemyndigande (AU 1978/79:16) överfördes i december 1978 200 milj. kr. av detta lån på det nya bolaget.

I samband med fusionen gjordes en plan för rationalisering och omstrukturering som innebar att personalen skulle minskas med 832 personer. Senare har framkommit att personalen måste minskas med ytterligare 457 personer, såvida inte staten beviljar särskilt stöd.

I propositionen föreslås mot denna bakgrund att företaget skall få ett bidrag om 40 milj. kr. på villkor att inte någon anställd i Sverige före den 1 januari 1980 varslas om uppsägning på grund av arbetsbrist eller permittering. Enligt förslaget skall 20 milj. kr. betalas ut sedan beslutet fattats och resten den 1 januari 1980.

Motion

I motionen 1978/79:2615 av Bengt Fagerlund (s) yrkas att riksdagen med avslag på propositionen 1978/79:125 i vad avser Billerud Uddeholm AB beslutar begära att regeringen vidtar nödvändiga åtgärder för att sysselsättningen skall kunna upprätthållas i företaget.

I motionen kritiseras propositionen såsom ofullständig. Motionären anser att utskottet bör ta behövliga initiativ för att sammanställa det nödvändiga beslutsunderlaget och därefter bereda frågan om behovet av och formerna för statliga insatser för att slå vakt om sysselsättningen inom Billerud Uddeholm AB.

Utskottet

Företrädare för arbetsmarknadsdepartementet, ledningen för företaget och de anställdas fackliga organisationer har inför utskottet lämnat upplysningar i ärendet. Av dessa upplysningar framgår bl. a. att bolaget ursprungligen ansökt om 92 milj. kr. för att garantera sysselsättningen för åren 1979 och

1980 och att de fackliga organisationerna vid företaget stött denna ansökan liksom att de nu understödjer det för år 1979 aktuella beloppet. Det har vidare framkommit att det s. k. 75 %-bidraget inte kan utnyttjas i detta fall men att det aktuella beloppet 40 milj. kr. beräknats med utgångspunkt i vad 75 %-bidraget skulle ha inneburit om det varit tillämpligt.

Såsom redovisas i propositionen är arbetsmarknadsläget i Värmland bekymmersamt. Mot den bakgrunden och vad som framkommit om bolagets problem anser sig utskottet böra tillstyrka att företaget får det begärda beloppet på villkor att inte någon anställd varslas om permittering eller uppsägning på grund av arbetsbrist före den 1 januari 1980.

För att underlätta omställningen i företaget bör i fråga om utbildningsbidrag och flyttningsbidrag samma regler gälla som om 75 %-bidrag beviljats. Det innebär att alla anställda i Billerud Uddeholm AB under stödperioden skall anses uppfylla villkoren för att få sådana bidrag.

Utskottet tillstyrker med det anförda propositionens förslag.

Vid utskottets beredning av ärendet har framkommit att det kvarstår svårigheter att långsiktigt säkra sysselsättningen vid företaget. Den ursprungliga ansökan som avsåg även 1981 pekar också på detta. Av propositionen framgår vidare att den planerade neddragningen av sysselsättningen drabbar många orter. Mot bakgrund av vad här anförts vill utskottet betona vikten av att de fackliga organisationerna, berörda kommuner och samhällets organ i övrigt i god tid får information om och möjlighet till inflytande över planer för företagets framtida utveckling.

Vad utskottet på detta sätt anför i anslutning till motionen bör regeringen underrättas om.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen med avslag på motionen 1978/79:2615 bifaller propositionens förslag och till *Särskilt sysselsättningsbidrag till Billerud Uddeholm AB* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1978/79 anvisar ett reservationsanslag av 40 000 000 kr.,
2. att riksdagen med anledning av motionen 1978/79:2615 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför om information och planering av den framtida utvecklingen vid Billerud Uddeholm AB.

Stockholm den 8 maj 1979

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

ELVER JONSSON

Närvarande: Elver Jonsson (fp), Bengt Fagerlund (s), Alf Wennerfors (m), Birger Nilsson (s), Gördis Hörnlund (s), Allan Gustafsson (c), Ingrid Ludvigsson (s), Arne Fransson (c), Bernt Nilsson (s), Pär Granstedt (c), Frida Berglund (s), Sten Svensson (m), Sune Johansson (s) och Göte Pettersson (fp).

Reservation**Vid 3. B 1. Arbetsmarknadsservice***Flyttningsbidrag till arbetssökande från Finland*

Allan Gustafsson, Arne Fransson och Pär Granstedt (alla c) anser att utskottets yttrande och hemställan under punkten 3 bort ha följande lydelse:

Utskottet delar den uppfattning som förs fram i motionen. Med hänsyn till den gemensamma nordiska arbetsmarknaden måste det anses principiellt felaktigt med en separat överenskommelse mellan Sverige och Finland av detta slag. Man kan inte heller bortse från att bidrag till sökanderesa för arbetskraft från Finland kan uppmuntra utvandring från detta land till Sverige. Detta är knappast önskvärt vare sig man betraktar frågan från finsk eller svensk utgångspunkt.

Utskottet hemställer

att riksdagen med bifall till motionen 1978/79:2614 avslår propositionens förslag i fråga om försöksverksamhet med flyttningsbidrag i form av sökanderesa för personer i Finland som söker arbete i Sverige.